

Postadres
Postbus 9033
7300 ES Apeldoorn
Bezoekadres
Marktplaats 1
www.apeldoorn.nl
KvK 08223882

T 14 055
Doorkiesnummer
(055) 580 5243
E-mailadres
a.beek@apeldoorn.nl

College van Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Datum: 28 mei 2025
Ons kenmerk: 5751849

Uw kenmerk:

Betreft: Apeldoornse stikstofpropositie: stikstof, de Veluwe en onze verstedelijkingsopgave in de Stedendriehoek

Geacht college,

In Gelderland, de regio Stedendriehoek en Apeldoorn staan we voor grote uitdagingen als het gaat om de Veluwe en onze toekomstige verstedelijking van stad en dorpen. We moeten zorgdragen voor voldoende (betaalbare) woningen in onze unieke en groene woonomgeving, voor toekomstbestendige werklocaties waar mensen kunnen werken, voor een bereikbare regio, stad en dorpen, voor duurzame en toekomstbestendige recreatie en toerisme, en voor een tijdige aansluiting van locaties op het energienetwerk. En dit alles in balans met het herstel van de natuur.

Hier werken we voortvarend en in gezamenlijkheid aan met de verschillende overheden en samenwerkingsverbanden op de Veluwe. Dat doen we met de provinciale Aanpak Veluwe (mede op verzoek van het Rijk), de gebiedsaanpak GEUS, de RegioDeals Veluwe en Stedendriehoek, en niet te vergeten de regionale verstedelijkingsstrategie. In de regio Stedendriehoek voegen we tot 2050 48.000 woningen toe en komen er 40.000 duizend arbeidsplaatsen bij. Daarmee groeit de regio naar 500.000 inwoners. Apeldoorn groeit op weg naar 2040 naar minimaal 180.000 inwoners en 117.000 banen. We voegen daarvoor 12.500 woningen toe.

De stikstofopgave maakt het lastig om al onze ruimtelijke plannen met tempo te verwezenlijken. De stikstofbronnen zijn gering en daarmee ook de opties voor extern salderen. Door de recente rechterlijke uitspraken over intern salderen is het stikstofprobleem nog urgenter geworden. De provinciale vergunningverlening lijkt volledig stil te liggen en dat baart zorgen. Zoals u onlangs is meegegeven in onze brief van 4 februari 2025 heeft dit ook gevolgen voor onze opgave voor de opvang van vluchtelingen.

Input voor een Veluwse propositie én uitnodiging tot samenwerking

Er moet iets gebeuren om uit deze impasse te komen. Daar willen we graag bij helpen, ook door samen op te trekken richting het Rijk. Temeer nu u op verzoek van minister Wiersma werkt aan een propositie Veluwe op het gebied van stikstofreductie, met een focus op uitvoering via de gebiedsaanpakken. Daarover praten en denken we graag mee als betrokken Veluwse partner, ook samen met onze partners in de regio. Wij zien mogelijkheden voor stikstofreductie en versterking van de natuur op de Veluwe. We zijn bereid hiervoor maatregelen te onderzoeken die zich uitstrekken over heel Apeldoorn, naast de door u al aangekondigde maatregelen in de 500 meter zone rondom het Natura 2000-gebied. In onze ideeën zitten zaken die op korte termijn effect kunnen sorteren en zaken die naar verwachting meer tijd vragen.

Behandeld door: AM Beek

Bijlage(n):

Als u reageert datum en kenmerk van deze brief vermelden

Is deze brief niet duidelijk geschreven? Kijk op apeldoorn.nl/duidelijk hoe u ons dat kunt laten weten.

Die ideeën zetten we in deze brief voor u uiteen. Met daarbij een driedelig aanbod:

1. Samen met u en onze partners in de regio optrekken richting het Rijk, met als inzet een gezamenlijke stikstofpropositie Veluwe;
2. Samen met u en onze partners in de regio onze ideeën voor mogelijke stikstofmaatregelen uitwerken in een gezamenlijke onderzoeksagenda, die als startpunt kan dienen voor een provinciale uitvoeringsagenda met daarin een belangrijke rol voor de gebiedsaanpakken;
3. Samen verkennen of we actief kunnen helpen om de vergunningenstroom weer op gang te krijgen. Door samen te werken en door kennis, kunde en ook menskracht aan te bieden. Of door – in mandaat – als gemeente zelf vergunningen te verlenen. Daarmee helpen we niet alleen onze eigen stedelijke ontwikkeling, maar ook andere partijen in Gelderland en u als provincie.

Hieronder lichten we toe wat we al doen op het gebied van stikstofreductie en welke aanvullende maatregelen we graag met u willen onderzoeken.

Wat we al doen op het gebied van stikstofreductie en natuurontwikkeling

Als hoofdstad van de Veluwe zetten we in op natuurherstel. Bodem, water, groen en klimaat hebben een stevige plek in onze plannen en vormen het fundament van onze Omgevingsvisie. Daarin spreken we van 'Stadmaken op de Veluwe'. 'Stadmaken' is ook bouwen aan de natuur van de Veluwe. Er is ons veel aan gelegen dat het goed gaat met de Veluwe.

Met de 'groene mal' investeren we al ruim 20 jaar in het verbinden van de stad met de Veluwe. Door bijvoorbeeld het maken van nieuwe natuur en het herstellen van beken en sprengen. Ook de komende jaren gaan we de groenblauwe hoofdstructuur in Apeldoorn een impuls geven. We versterken de Wenumse beekdalen ten noorden van de stad en investeren samen met de regio Stedendriehoek in de oostkant in de IJsselvallei. We herstellen waar mogelijk het natuurlijk watersysteem.

Gebiedsontwikkelingen zijn in Apeldoorn natuurversterkend. De binnenstad ontwikkelen we als een 'stadspark' en bij nieuwe projecten hanteren we de zogenaamde 'NIKA-norm', die staat voor Natuurinclusief en Klimaat adaptief ontwikkelen en bouwen. Ook zetten we in op vergroening en verduurzaming van onze bestaande bedrijventerreinen, te beginnen in Apeldoorn-Zuid. We zien toe op natuurcompensatie, zoals vastgelegd in onze verordening 'Groene Balans'. En we verduurzamen ons eigen gemeentelijk vastgoed.

Ook nu al zetten we volop in om de stikstofuitstoot op de Veluwe naar beneden te krijgen. We zijn continu in gesprek met agrariërs over verduurzaming van de sector. Zelf hebben we de eisen voor onze pachtgronden aangepast en daarin natuurinclusieve voorwaarden opgenomen.

In de agrarische enclave GEUS ontwikkelden de betrokken partijen waaronder Apeldoorn een gebiedsplan. Dat gaat nu de uitvoeringsfase in met enkele tientallen projecten, waarbij de verwevenheid van landbouw en natuur een belangrijk uitgangspunt is. De komende drie jaar worden twaalf van die projecten uitgevoerd, waarna de overige projecten in uitvoering zullen worden gebracht. In een gebied met veel intensieve kalverhouderijen bereikt GEUS hierdoor zowel reductie van stikstofuitstoot, als versterking van de natuur.

En met bestemmingsmanagement richten we ons op het meer spreiden van de bezoekersstromen op de Veluwe, zowel in tijd als locatie. We starten dit jaar met het ontwikkelen van twee toeristische overstappunten (TOPs) bij de Loenense waterval en Woudhuizen, om op die manier de druk op kwetsbare natuur te verminderen.

We bevorderen het gebruik van duurzame mobiliteit (wandelen, fietsen, openbaar vervoer), zowel in de stad als daarbuiten. De binnenstad wordt beter bereikbaar voor bestemmingsverkeer, door onder meer het aanleggen van mobiliteitshubs. Ook onderzoeken we de mogelijkheid voor het maken van een 'bouwhub' aan de rand van de stad, waar we bouwmaterialen kunnen verzamelen om ze vervolgens op een duurzame manier de stad in te brengen.

En we werken aan de uitrol van een gemeentelijk warmtenet, waarmee we in de toekomst in potentie maar liefst 50.000 woningen en andere gebouwen in de bestaande wijken van het gas kunnen afhaken. Het hebben van een robuuste energie-infrastructuur is één van de sleutels voor het oplossen van de stikstofcrisis, maar de aanleg ervan komt steeds meer in de knel, juist door de - weliswaar tijdelijke - uitstoot van stikstof in de bouwfase. Dat geldt voor meer verduurzamingsmaatregelen.

Welke extra maatregelen zijn we bereid verder te onderzoeken?

We doen als Apeldoorn al veel op het gebied van stikstofreductie en natuurversterking, ook in diverse (Veluwe) samenwerkingsverbanden. Maar we beseffen dat er meer nodig is. Zodat we de ontwikkeling van stad, dorpen en regio op gang kunnen houden. Het laaghangend fruit is al geplukt. Wat rest zijn ideeën voor maatregelen die weliswaar nog verder verkend moeten worden, maar ook ingrijpend zullen zijn en veel mensen kunnen raken. Wij delen onze denkrichtingen hierbij met u en trekken voor het vervolg graag samen op. Ook met onze partners in de regio Stedendriehoek en op de Veluwe.

Waar denken we aan? De meeste stikstofuitstoot in Nederland wordt veroorzaakt door de sectoren landbouw, verkeer en industrie. De bouw- en energiesector dragen in mindere mate bij, maar ook hier hebben maatregelen effect. Hieronder een richting van de ideeën die we hebben. In een gesprek maken we ze graag concreter.

Landbouw

Voor landbouw kunnen we ons voorstellen dat we de gebiedsgerichte aanpak van GEUS, uitbreiden naar andere delen van Apeldoorn en de regio. Voor GEUS was dit een intensief traject, en dit werpt z'n vruchten af. We hebben de afspraak gemaakt om als GEUS concreet met enkele tientallen projecten aan de slag te gaan om in de uitvoering op korte termijn snel slagen te maken. Zowel gericht op het verduurzamen van de landbouw (minder uitstoot), als op versterking van de natuur. Mét uitgebreide participatie van bedrijven en inwoners. We kunnen onderzoeken of we een vergelijkbare gebiedsaanpak kunnen opstarten in Apeldoorn en de Regio Stedendriehoek.

Daarnaast zouden we in de aangewezen 500 meter zone rondom Natura 2000 in Apeldoorn extra willen inzetten op het begeleiden van de circa 10-15 agrariërs hier, om hen te verleiden naar een meer duurzame vorm van landbouw. Dat zou meteen effect hebben op de stikstofneerslag op Veluwe. Wij kunnen hiervoor als gemeente(n) vaak net meer maatwerk bieden.

Mobiliteit

Als tweede de sector mobiliteit. Hiervoor willen we gezamenlijk de mogelijkheden voor stikstofreductie verkennen. De belangrijkste vraag daarbij is of we het verkeerssysteem van Apeldoorn zodanig kunnen inrichten dat we minder uitstoot van fossiele brandstoffen aan de westkant van de stad krijgen, dicht tegen Natura 2000-gebied aan. Bijvoorbeeld door het aanpassen van de maximale snelheid, het verbeteren van het openbaar vervoer, het aanleggen van transferia op strategische plekken waar bezoekers en/of werknemers kunnen overstappen op meer duurzame vormen van vervoer, de aanleg van stadsdistributiecentra voor de overslag van goederen naar elektrische voertuigen of wellicht zelfs door bepaalde wegen (gedeeltelijk) af te sluiten voor voertuigen op fossiele brandstof. Maar omdat verkeer een systeem is, moeten we dergelijke maatregelen in samenhang onderzoeken. Niet alleen voor de effecten op het gemeentelijke wegennet, maar ook op dat van de provincie en het Rijk.

(Vlees)Industrie

Ook vanuit de sector industrie willen we als Apeldoorn een bijdrage leveren. Op het niveau van Apeldoorn zien we op het eerste oog geen bedrijven die heel veel stikstof uitstoten en als zodanig aandacht vragen. Wel zien we kansen om in gesprek met de verschillende sectoren te kijken naar mogelijkheden om de industrie verder te verduurzamen. Bijvoorbeeld bij het cluster van slachterijen in Apeldoorn. Daarbij zijn we ons ervan bewust dat de landbouwtransitie een gemeentee overstijgende opgave betreft, en er bij de verduurzaming van de vleesindustrie en de landbouwketen een belangrijke rol is weggelegd voor Rijk en provincie.

Bouw en energie

Voor bouw en energie werken we in Apeldoorn aan de realisatie van een eigen warmtenet. Als we dit voor elkaar krijgen, kunnen we de komende jaren veel huizen in de bestaande bouw afkoppelen van het gas. We willen met u verkennen of er meer mogelijkheden zijn om met dergelijke energiemaatregelen de stikstofuitstoot te verlagen. Hoe dichterbij Natura 2000 dit effect sorteert, hoe kansrijker dit is. Dit draagt bovendien bij aan de leefbaarheid van stad en dorpen. We kunnen onderzoeken of wijken en/of dorpen versneld van het gas afkunnen. Met als voorbeeld het initiatief Loenen Energieneutraal, waarbij we als overheid, agrariërs en inwoners nauw samen optrekken. Ook denken we aan het inrichten van laadplekken voor het opladen van elektrisch bouw materieel. Dit laatste is iets wat wellicht op meer plekken kan rondom de Veluwe.

Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme is een belangrijke economische motor voor Apeldoorn, juist door onze ligging op de Veluwe. We zien kansen om versnelling aan te brengen in de uitvoeringsagenda bestemmingsmanagement om bezoekersstromen te reguleren en om eigenaren te ondersteunen om vakantieparken te verduurzamen. Bijvoorbeeld qua energiegebruik en de versterking van biodiversiteit op de parken. Ook duurzame mobiliteit kan hieraan worden gekoppeld. Dit alles in relatie tot het programma Vitale Vakantieparken. En ook de vraag of verplaatsing van attracties en/of recreatieve voorzieningen een oplossing kan bieden, gaan we niet uit de weg.

Natuurherstel

En tot slot extra maatregelen voor natuurherstel. Welke mogelijkheden zijn er om met natuurherstel de Veluwe te versterken en kunnen wij als gemeente en regio hieraan bijdragen? Bijvoorbeeld door het versneld doorontwikkelen van onze Groenblauwe Hoofdstructuur en het versterken van de beekdalen. Of door versnelde ontwikkeling van robuuste natuurverbindingen tussen de Veluwe en de IJsselvallei aan de noord- en zuidkant van de stad. Het mes snijdt daarbij aan twee kanten: door de aankoop van landbouwgronden van (stoppende) agrariërs en omvorming hiervan naar natuur neemt het aantal landbouwdieren en daarmee de stikstofuitstoot af. En door het verbeteren van de verbindingen kunnen de ecosystemen beter functioneren en herstellen.

Tot slot

De bescherming van de Veluwe en de verstedelijkingsopgave zijn belangrijke gezamenlijke opgaven. Het is fijn om te merken dat we daarin nu al veel samen optrekken, ook in regioverband en op de Veluwe. Ook op andere onderwerpen, zoals "Stad van Veiligheid", Defensie en de gebiedsaanpak GEUS voelen we provinciale en ook nationale support. Die samenwerking willen we graag bestendigen, ook in dit stikstofdossier.

Wij staan klaar als betrouwbare partner om actief bij te dragen aan provinciale en nationale doelen. Zowel op het gebied van verstedelijking als voor het realiseren van robuuste natuur. Met de blik op de lange termijn, vanuit onze rol en verantwoordelijkheid als hoofdstad van Veluwe in de (Veluwe) samenwerkingsverbanden en als een van de grote steden in Gelderland. Maar ook gericht op de korte termijn, omdat de woningbouwopgave nu urgent is en stagnatie dreigt. Dat willen we voorkomen.

Daarom werken we graag samen met u en onze regionale partners aan een stikstofpropositie Veluwe voor het Rijk en aan een gezamenlijke onderzoeksagenda. Dit bespreken we graag met onze Veluwe partners en de regio Stedendriehoek. Waarin we - ieder met inbreng vanuit eigen kennis en expertise - zoeken naar maatregelen voor een goede balans tussen enerzijds natuurherstel op de Veluwe en anderzijds het terugdringen van de stikstofuitstoot voor het mogelijk maken van woningbouw, werklocaties en infrastructuur.

Wij zien uit naar een bestuurlijk vervolg, waarin we onze ideeën en wensen samen verder verkennen. Bijvoorbeeld in het gesprek met gedeputeerde Drenth over de aanpak Veluwe dat al gepland staat.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Apeldoorn,
de secretaris,

de burgemeester,

S. de Bruin

A.J.M. Heerts